

La bande dessinée du Juge Ti

Spirou & Robbedoes, 18 mei 1967

法官狄

RECHTERTIE.NL

© 2012

In 1930 verscheen het eerste album van Kuifje: *Kuifje in het land van de Soujets*. Het werd een ware aardverschuiving, en als direct gevolg ontstond er een ware tsunami van stripbladen in Frankrijk en Wallonië.

Ook de in 1898 te Charleroi opgerichte uitgeverij Dupuis wilde van die ontwikkeling een graantje meepikken en begon een Franstalig stripweekblad genaamd *Spirou*. Het werd een doorslaand succes, en al snel bleek er ook vanuit Vlaanderen een enorme vraag te zijn naar deze “tekenverhalen”. Binnen enkele maanden verscheen er wekelijks dan ook een parallelle Nederlandstalige versie, de *Robbedoes*.

De bloeiperiode van *Spirou/Robbedoes* kwam na de oorlog. Langzamerhand werden de aanvankelijk veelal Amerikaanse strips vervangen door Belgische klassiekers als *Lucky Luke*, *Guust Flater* en de *Smurfen*. Een van de tekstschrijvers van *Lucky Luke* was René Goscinny, die later samen met tekenaar Albert Uderzo onsterfelijk werd door hun – wat mij persoonlijk betreft ongeëvenaarde – verhalen over Asterix en Obelix.

Vanaf 1964 boekte Robert van Gulik veel succes met zijn krantenstrips over Rechter Tie, getekend door Frits Kloezeman. Op een gegeven moment kon Dupuis er gewoon niet meer omheen. Op 18 mei 1967 (slechts vier maanden voor Van Guliks overlijden) verscheen tegelijk in *Spirou* en *Robbedoes* de eerste aflevering van een strip zonder titel waarin we echter

zonder veel moeite *Het geheim van het landhuis* herkennen. In deze nieuwsbrief vindt u zowel de Franse als de Nederlandse tekst waarmee de strip werd aangekondigd. Ook is er de eerste bladzijde van de Franse versie van de strip (in kleur!), met ter vergelijking de tekst zoals die in Nederlandse kranten en later in de uitgave in boekvorm verscheen.

**ROBERT
van GULIK:**

un diplomate des
Pays-Bas,
auteur de romans
policiers chinois
du VIIe siècle... et du
scénario ci-contre

Robert van Gulik: un diplomate des Pays-Bas, auteur de romans policiers chinois du VIIe siècle... et du scénario ci-contre

Nous commençons cette semaine la publication du Juge Ti, une bande dessinée orientale conçue par des Occidentaux: Frits Kloezeman pour le dessin et Robert van Gulik pour le scénario...

Ne ricanez pas! Ce n'est pas de la chinoiserie de fantaisie. Car si Frits Kloezeman n'a passé que quelques années à Singapour, Robert van Gulik a vécu la plus grande partie de son existence en Extrême-Orient. Certes, il est né à Zutphen aux Pays-Bas, en 1910. Il faut bien naître quelque part...

Mais dès 1935, ce docteur en lettres entre dans la diplomatie et partage sa vie entre la Chine, la Malaisie et le Japon, où il est encore actuellement en poste.

Il écrit de nombreux essais traitant de la culture, de l'art et de l'histoire de l'Asie Orientale, avant de publier en 1950 ses Premiers romans policiers chinois, qui connaissent immédiatement une grande renommée dans le monde. Ils ont le Juge Ti pour héros central et les coutumes et mœurs chinoises pour toile de fond.

Traduits en dix langues, ils atteignent vite le million d'exemplaires et sont édités en français par le « Club du livre policier »...

Il y a quelques années, Robert van Gulik se laisse tenter par la bande dessinée. Il choisit tout naturellement le même héros que celui de ses romans, compose des scénarios originaux et confie l'illustration au dessinateur Frits Kloezeman.

Pourquoi ne l'a-t-il pas fait lui-même? Parce que ses dons de dessinateur le portent vers les incunables xylographiques du 16e siècle, où les ombres sont absentes ainsi que les gros plans; que les personnages sont tous en pied et de même taille : et qu'enfin, il met huit jours par dessin.

Si les intrigues sont neuves, « par contre, j'utilise souvent pour des bandes dessinées, comme pour mes romans, toutes sortes de motifs empruntés à la littérature policière ancienne des Chinois ».

Au reste, la bande dessinée elle-même est très vieille en Chine. « Si le journal quotidien, tel que nous le connaissons, n'a pénétré en Chine qu'au dix-neuvième siècle sous l'influence de l'Occident, la bande dessinée était déjà en vogue sous la dynastie T'ang, c'est-à-dire durant la vie du Juge Ti »...

En fait, pour Robert van Gulik, tout a été inventé en Chine, de la poudre à la bande dessinée: « Tout, sauf la bière, conclut-il. Nous avons une avance de quelque mille ans sur les Chinois dans ce chapitre »...

Robert van Gulik: Nederlands diplomaat, schrijver van Chinese detective-romans die in de 7de eeuw spelen... en van het volgende scenario

Deze week begint in Robbedoes "Rechter Tie", een Oosters stripverhaal gemaakt door westerlingen: Frits Kloezeman verzorgt de tekeningen en Robert van Gulik neemt het scenario voor zijn rekening...

Begin nu niet te grinniken want we spelden je niets op de mouw. Want hoewel Frits Kloezeman slechts een paar jaar in Singapore heeft doorgebracht heeft Robert van Gulik praktisch het grootste gedeelte van zijn leven in het Verre Oosten gewoond. Hij werd in 1910 in Zutphen geboren. Na het beëindigen van zijn universitaire studies ging hij in de diplomatieke dienst en verdeelde vanaf 1935 zijn leven tussen China, de Maleise Archipel en Japan, waar hij nu nog steeds op post is.

Hij schreef talrijke verhandelingen over de kunst, de cultuur en de geschiedenis van Oost-Azië. Pas in 1950 begon hij met de publicatie van zijn eerste Chinese detektiveromans die meteen over de gehele wereld een groot succes kenden. Rechter Tie is de centrale held in deze boeken en de Chinese zeden en gewoonten vormen de achtergrond. Deze romans werden in meer dan tien talen vertaald en bereiken miljoenenoplagen.

Enkele jaren geleden liet Robert van Gulik zich door het tekenverhaal strikken. Het sprak vanzelf dat hij daarvoor dezelfde held koos als voor zijn romans. Maar hij maakte daarvoor volkomen originele scenario's waarvan hij de verwezenlijking aan de tekenaar Frits Kloezeman toevertrouwde.

Waarom hij het zelf niet deed? Omdat zijn tekengaventalent hem drijft naar de 16de eeuwse blokdruk, tekeningen waarin geen schaduw te vinden is en close-ups volkomen ontbreken; waarin de personages allemaal rechtop staan en dezelfde grootte hebben... Bovendien zou hij acht dagen nodig hebben om één tekening af te krijgen.

Hoewel de handelingen nieuw zijn, maakt hij voor zijn tekenverhaalscenario's dikwijls gebruik van motieven uit de detektivelektuur van de oude Chinezen, hetgeen hij overigens ook bij zijn romans gedaan heeft.

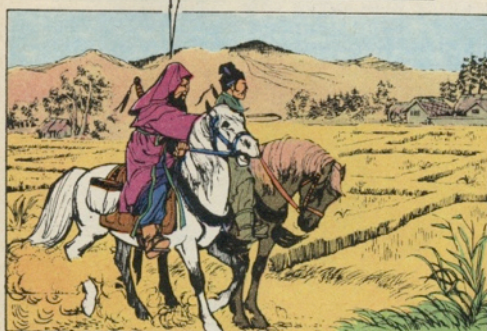
Want het tekenverhaal is in China al heel oud. Hoewel het dagblad zoals wij dat kennen pas in de 19de eeuw zijn intrede deed in China, was het tekenverhaal daar al lang bekend. Dat kende al in de T'ang-dynastie een grote bloei, dat wil dus zeggen, in de tijd dat rechter Tie leefde. Voor Robert van Gulik hebben de Chinezen alles uitgevonden. Vanaf het buskruit tot het tekenverhaal. Daarop geldt maar één uitzondering... het bier.

« Maar op dat gebied hebben wij dan ook een voorsprong van duizend jaar op de Chinezen », zegt hij.

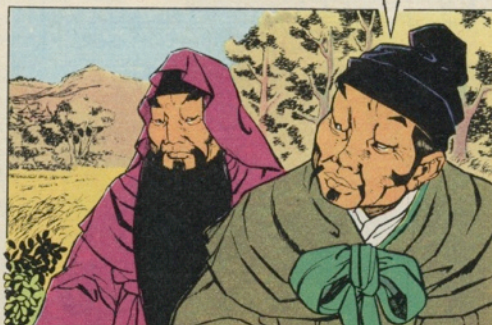

L'été de l'an 667, sous la dynastie des T'ang, deux hommes chevauchent posément aux confins du district de Mien Yuan, non loin des montagnes qui forment la frontière...

Vois, Tsjiao Tai... La dernière ferme avant la grand-route...

Est-ce pour la voir, noble Juge Ti, que vous vous êtes vêtu comme un petit fonctionnaire ou pour passer la frontière sans qu'on vous remarque?

Non, Tsjiao Tai. Nous avons à mener une enquête difficile. J'ai préféré venir incognito. Il se passe des choses étranges dans la maison de campagne de Lai.

Le vieux propriétaire semble avoir disparu, les terres ne sont plus cultivées... Je veux tirer cela au clair.

Regarde! Cette bannière indique le poste militaire!

Suite

高羅佩

Ter vergelijking de tekst bij de eerste twee plaatjes in de krantenstrip.

In de zomer van het jaar 667 maakt Rechter Tie een inspektietocht door zijn district Mien-yuan, vergezeld door zijn trouwe helper Tsjiao Tai. Nu ze de voornaamste dorpen bezocht hebben, gaan ze op weg naar de onherbergzame bergketen op de grens van het distrikt. Naarmate ze vorderen zien ze minder mensen op het land en de rechter wordt steeds zwijgzamer. Tegen de middag zegt hij echter opeens: 'Volgens de landkaart was dat de laatste hoeve voor we op de heerbaan uitkomen, Tsjiao Tai.' Tsjiao Tai vat moed in de hoop dat zijn heer spraakzamer zal worden. 'Vanochtend

zei u, edelachtbare, dat we ons vandaag vermomd hebben, omdat de plechtstatige officiële ontvangst in elk dorp u begon te vervelen. Maar ik heb de indruk dat dat niet uw enige reden is...'

Rechter Tie zwijgt en zet zijn paard aan. Als ze nog wat zijn doorgereden, zegt hij ernstig: 'We hebben ons vermomd, Tsjiao Tai, omdat we in deze eenzame uithoek van mijn distrikt een moeilijk en misschien gevaarlijk onderzoek moeten verrichten en daarom niet mogen opvallen. Ik heb vernomen dat er iets niet pluis is in het landhuis van Lai, de rijke grootgrondbezitter daar. Men fluistert zelfs, dat er spookachtige verschijnselen zijn.'